

Teologien i Aarhus 1942-2017

Dette nummer af *Dansk Teologisk Tidsskrift* fejrer, at teologi i Aarhus i år har 75 års jubilæum. Aarhusteologien tog sit udgangspunkt med udnævnelsen af en række teologiske professorer, der med hver sit prægnante bidrag til de respektive fagområder etablerede Aarhus som et sted for nytænkende teologi. Med jubilæumsnummeret, der er skrevet af ansatte ved Afdeling for Teologi på Aarhus Universitet, ønsker vi at vise, hvordan de frø, der blev sået af fagenes foregangs-mænd, har forplantet sig hos nutidens aarhusteologer og inspirerer til stadig nytolkning af teologien i dens udforskning af verden.

Den 4. februar 1942 konstituerede Erling Hammershaimb og Johannes Munck sig som Det Teologiske Fakultet ved Aarhus Universitet og blev de første professorer i henholdsvis Gammel og Ny Testamente. Munck blev tilmed fakultetets første dekan. Eve-Marie Becker opsummerer i sin artikel Muncks banebrydende fortolkning af Paulus, der i et opgør med Bultmanns eksistensteologiske forståelse foregriber centrale pointer i det såkaldt nye Paulusperspektiv ved at placere Paulus i hans jøde kristne kontekst.

Ligeledes i 1942 blev P.G. Lindhardt ansat som professor i Kirkehistorie og i 1943 fulgte udnævnelsen af K.E. Løgstrup som professor i Etik og Religionsfilosofi. Som bidragene fra David Bugge og Ulrik Nissen viser, udfordrer Løgstrups hovedværk *Den etiske fordring* fra 1956 fortsat til diskussion om menneskets etiske formåen. Bugge påpeger, at Løgstrups tænkning allerede fra de tidlige prædikener udfolder, hvordan mennesket i opgør med fordringen spærrer sig inde i sig selv og må forløses udefra. På den baggrund retter Bugge en kritik af Svend Brinkmann, der under henvisning til Løgstrup opfordrer mennesket til at stå fast og gøre sin pligt. Nissen kritiserer Løgstrups afvisning af en specifik kristen etik og foreslår under inddragelse af Dietrich Bonhoeffer en ansvarets etik, der udfolder sig som menneskets kristusformede gensvar på fordringen om at tage vare på næsten.

Løgstrups sene metafysik spiller en væsentlig rolle i Svend Andersens bidrag, der undersøger, hvordan det i lyset af Kants kritik af det ontologiske gudsbevis og Heideggers kritik af onto-teologien er muligt for religionsfilosofien at tale adækvat om Gud. Imod en post-metafysisk og antiteistisk gudsforståelse argumenterer Andersen for en diskursiv teisme, der rehabiliterer Løgstrups metafysiske bestemmelse af Gud som 'magten til at være til i alt, hvad der er til,' men understreger, at denne værensmagt medieres i sproget og fremtræder som en personlig Gud.

I 1945 blev Regin Prenter fakultetets første professor i Dogmatik. Arven fra Prenter bearbejdes kritisk i Else Marie Wiberg Pedersens artikel, der med baggrund i en analyse af Luthers embedsforståelse går i rette med Prenters afvisning af kvinders adgang til præsteembedet og fejrer 70-året for indsættelsen af Danmarks første kvindelige præster.

Med ansættelsen af Johannes Sløk som professor i Systematisk Teologi i 1959 husede fakultetet de fire, der senere blev kendt som store aarhusteologer. Fælles for alle fire var en dialektisk teologisk prægning, der betonede menneskets uformåen med hensyn til egen frelse. Kasper Bro Larsen viser i sin artikel om den uærlige godsforvalter (Luk 16,1-8a), hvordan både Løgstrup, Prenter, Lindhardt og Sløk fortolker lignelsen som en forargelse for moderne, selvforsikrende mennesker, og bidrager med sin egen historisk-eksegetiske udlægning af lignelsen som udtryk for en pagtssoteriologisk teologi.

Som modsvar til den dialektisk teologiske indflydelse har Troels Nørager de sidste årtier rehabiliteret liberalteologiske accenter i en erfaringsteologi, der inddrager religionspsykologi. I forlængelse heraf bidrager Nørager med en artikel om Ralph Waldo Emersons teologi med fokus på dennes tidstypiske besyngelse af Luther som en af historiens store mænd. I sin artikel om Abraham og Isak-fortællingen diskuterer Else K. Holt med netop Nørager, hvorvidt vi på baggrund af erfaring med religiøs fanatisme må tage afstand fra Abrahamfortællingen, og foreslår en traumeteoretisk fortolkning heraf.

Fælles for den spirende aarhusteologi var fastholdelsen af, at teologien angår og anfægter verden. Det udmøntede sig i ophedede, offentlige diskussioner som den, der blev antændt af Lindhardts berømte afskaffelse af det evige liv i 1952. Det udfoldede sig i en betoning af Helligåndens sendelse i Prenters indflydelsesrige disputats *Spiritus Creator* fra 1944 samt i Løgstrups forsøg på 'rent humant' at bestemme den i Jesu forkyndelse indeholdte holdning til det andet menneske. Og det resulterede i en afsløring af tilværelsens absurdisme i Sløks *Det Absurde Teater og Jesu forkyndelse* fra 1968. At teologien stadig anfægter verden viser Peter Lodberg i sit bidrag om nutidig palæstinensiske teologi, der beskriver moderne kristne kirkers kamp mod social uretfærdighed. Forhåbentlig har aarhusteologien også de næste 75 år modet til at insistere på, at teologi angår og anfægter verden, både globalt og lokalt.

Sasja Emilie Mathiasen Stopa